

LUZON — Ondanks de technische mogelijkheden van vandaag, kunnen wetenschappers nooit precies zeggen wanneer een vulkaan gaat uitbarsten. De Filippijnse vulkaan Pinatubo in Zambales provincie, 110 kilometer ten noorden van Manila, houdt zich op dit moment koest. Maar ongeveer een jaar geleden veranderde de Pinatubo in een gevreesd monster dat de Filippijnen in rep en roer zette, en zelfs een Amerikaanse legerbasis vernielde. Nu hangen rond de vulkaankrater oogstrelende, haast liederlijke wolken. Van angst-aan jagende kilometershoge paddestoelwolken van as en stoom is er niets meer te bespeuren. De Pinatubo sliep voor meer dan zes eeuwen. Zoals de vulkaan er nu bijligt, zou je hem bijna zoenen: rustig en stilletjes ingedommeld. Gaat de krater zich nog roeren, of is hij uitgebrand?

Zambales is de provincie waar vroeger de Amerikaanse marinebasis Subic Bay lag. Olongapo, het stadje waar de soldaten gekazerneerd waren, ligt er wat troosteloos bij. De vele bars, restaurants en discotheken, gegroeid uit de Amerikaanse aanwezigheid, lijken nu meer op een stukje „Ghost Town”. Geen flikkerende lichtjes meer, geen heerlijke dampsluizen die je vanuit de restaurantkeukens toewaaien en je neus prikkelen.

De vulkaan ligt 20 kilometer verder. Van hieruit slingert de bus zich door het heuvelend landschap naar Iba. Dat is de eindstop, want verder geraakt de bus niet meer. De wegen tussen Olongapo en Iba lijken meer op

strandsporen dan op normale rijwegen. Nog een keer krijg ik vanuit de hoogte een zicht op de mooie Olongapo baai, om dan langzaam aan geconfronteerd te worden met het Pinatubo effect.

Bestaan

In San Antonio stopt de bus nog even. Hoewel het kleine dorpje bedekt ligt onder de „lahar” (de combinatie van as, stof en andere uitwerpselen van de vulkaan), leven hier nog mensen. Leven is niet het echte woord, ze bestaan nog. De plaatselijke school is ingestort, van winkeltjes en andere gemeenschapsplaatsen valt weinig te bespeuren.

Afgerukte reclameborden liggen her en der verspreid : „Sprite,

Coke, en Mercury Drug Store”. De restanten van een levendig, glimlachend Filippijns dorpje. Tussen Botolan en Iba heeft men ondertussen, met behulp van een paar balken, een tijdelijke brug over de Bucau rivier weten te bouwen. De rivier lijkt meer op een uitgedroogde kloof tussen twee hellingen in.

Mijn buurman op de bus, Orlondo Alvarez, woonde tot voor de uitbarsting in een klein dorpje rond de Pinatubo. Nu verblijft hij in een opvangcentrum in Olongapo. Hij verontschuldigt zich voor zijn gebrekkig Engels. „Ik spreek Carabao-Engels”, lacht hij. Een carabao is een waterbuffel.

De man gaat in Baquilan, een van de herbewoningsgebieden, familie bezoeken. „De plaatselijke bevolking kan niets anders dan haar persoonlijke spullen ophalen, om een nieuw leven te starten op een andere plaats. Met een nostalgisch gevoel bekijken ze hoe hun dorpje waar ze geboren en getogen zijn, van de aardbol verdwenen is”, verduidelijkt hij.

Vluchtelingen

Na een busrit van vijf tot zes uren kom ik eindelijk aan in Iba. Een dorpje aan de Zuidelijke China Zee, dat gespaard bleef van de vernietigende vulkaankracht. Een duik in de oceaan doet me

de vermoeiende trip van Manila naar Iba vlug vergeten. Een zoetwaterreservoir dat dienst doet als douche, spoelt het stof van tussen mijn tanden en haalt het zand uit mijn oren.

Officiële Filippijnse instanties schatten dat zo'n 500.000 Filippino's op de loop gingen voor het natuurgeweld van de Pinatubo. Alleen al rond de streek van Iba zijn er een viertal opvangkampen, met in totaal zo'n 4500 families die er voorlopig gevestigd zijn. A rato van gemiddeld 6 personen per familie, spreek je over een kleine 30.000 mensen. In Dampay, een evacuatieoord, ontmoet ik één van de leiders van de Aetas, Charlie Daylo. Samen met een paar andere mensen wil hij wel een tocht naar de hellingen van de Pinatubo voor me organiseren. „Ik kijk even rond of de oude Amerikaanse leger vrachtwagen beschikbaar is”, belooft hij.

Maanlandschap

De volgende dag laadt hij me op. De vrachtwagen ziet er alles behalve betrouwbaar uit. „Maar het is vierwielaandrijving”, zweert hij me. Vanuit Dampay rijden we zo'n 2 uur richting Pinatubo. Het is zes uur 's morgens als we vertrekken, de temperatuur is dan nog draaglijk. Wegen zijn er niet meer. De vrachtwagen schokt doorheen

een maanlandschap. De route is de bedding van wat eens een lavende rivier moet geweest zijn. Af en toe stopt Romy Pacis, de bestuurder, even om een paar voortsjokkende Filippino's de kans te geven achteraan in de laadruimte te springen. In Augic, een uit een tiental vernielde hutjes bestaand dorpje, laten we de vrachtwagen achter. Dat is het einde van het gemotoriseerde stuk van de tocht. Onder een striemende zon, zonder een plekje schaduw lopen we verder de rivierbedding af. De kleine beekjes die we af en toe moeten in stappen zijn warm, soms zelfs heet.

Overal gapen wijde kloven me starend aan. De modderstroom en de lava hebben het hele gebied uit elkaar gescheurd. Onderweg rust een oud vrouwtje even uit onder een overhangend rotsblok. Ze biedt me bessen aan, maar ik hoef ze niet. Het zijn de kleine vruchtjes die een rode vloeistof afscheiden. Deze bessen zijn een soort van drug, een energierijke opkikker. Maar ze toveren je mond algauw om in een bloedende wonde, zo lijkt het wel. Het vrouwtje is ook op weg naar Moraza, het voorlaatste woongebied voor de hellingen van de Pinatubo.

Als we daar na 4 uur stappen aankomen, ben ik gebroken. Helling op, helling af, en dan